

DILEME ALE RĂZBOIULUI DIN PERSPECTIVA TERESTĂ

WAR DILEMMAS FROM THE LAND FORCES PERSPECTIVE

*General-maior dr. Daniel POP**

*“A good plan today is better
than a perfect plan tomorrow.”*

George S. Patton

Rezumat: *Provocările majore în domeniul forțelor terestre și care translatează comandantul-teoretician de azi în sfera artei militare, constau în modalitățile de abordare ale conceptului „fight tonight”. Cu alte cuvinte, cum reușește să integreze/organizeze capacitățile pe care le deține AZI, astfel încât să producă și să obțină efectele pe care și le dorește de la tehnica de MĂINE. Managementul spațiului de luptă, într-o operație multi-domeniu cum se cere a fi una a viitorului, trebuie să depășească condiția fizică, materială și să gestioneze mai degrabă dimensiunea electromagnetică care foarte ușor poate avea implicații foarte serioase în dimensiunea terestră a acțiunii militare având în vedere variația tehnologică a platformelor de luptă terestre. Jocul de război nu trebuie privit ca o previziune a unui plan, ci trebuie văzut și utilizat ca o modalitate de îmbunătățire a capacităților pe anumite momente și într-un anumit loc. Dacă viteza de refacere și de regenerare a forțelor este scăzută, riscul de eșec va fi unul ridicat, însă reziliența societală este mai scăzută decât a forțelor care o protejează de riscul de eșec la nivelul cel mai ridicat.*

Cuvinte cheie: *concentrare-dispersare, interarme, întruire, multidomeniu, beneficiar-producător-cercetător.*

Abstract: *The major challenges in the field of land forces and which translate today's commander-theoretician into the sphere of military art, consist in the ways of approaching the "fight tonight" concept. In other words, how does he manage to integrate/organize the capabilities he possesses TODAY so as to produce and achieve the effects he desires from TOMORROW's technique. The management of the battle space, in a multi-domain operation as it is required to be one of the future, must go beyond the physical, material condition and rather manage the electromagnetic dimension which very easily can have very serious implications in the terrestrial dimension of the military action having given the technological variation of ground combat platforms. Wargaming should not be seen as a prediction of a plan, but should be seen and used as a way to improve capabilities at certain times and in a certain place. If the speed of restoration and regeneration of forces is low, the risk of failure will be high, but the societal resilience is lower than the forces that protect it from the risk of failure at the highest level.*

* Locțiitor al Șefului Statului Major al Forțelor Terestre, email: dan2003cj@yahoo.com.

Keywords: *concentration-dispersion, interarms, three-way, multi-domain, beneficiary-producer-researcher.*

Rezultatele cercetărilor și analizelor evenimentelor principale generate la nivel politico-militar și economic de către Războiul Ruso-Ucrainean accelerează procesele de transformare în toate domeniile inclusiv în ceea ce privește instrumentul militar. În același timp lecțiile identificate în domeniul terestru reieșite din acest conflict, au stat la baza dezbaterilor organizate sub diverse forme și în diferite formate în ultimii aproape 3 ani, atât în mediul de afaceri cât și la nivel politico-militar, toate acestea gravitând în jurul sarcinilor care se materializează la nivelul NATO în domeniul modernizării, reformării și mobilizării forțelor, în scopul confruntării cu un adversar ca Federația Rusă, cu o putere ridicată de adaptare și susținere logistică a unei operații.

Cum va arăta viitorul războiului pe uscat ?

Forțele terestre din cadrul Alianței, în organizarea și cu dotarea existentă, sunt în măsură să răspundă provocărilor actuale, inclusiv celor generate de schimbările climatice sau de tehnologiile disruptive, menținându-și rolul lor de factor cheie, inclusiv pentru alte domenii de operare atunci când se impune sau este cerut acest lucru, rol evidențiat și pentru efectele pe care acestea, le pot genera pe termen lung împotriva amenințărilor venite din partea unui inamic sau adversar „peer to peer”¹. Rămâne un element focal, în acest context, și de importanță ridicată relația de parteneriat a forțelor terestre cu industria de apărare prin nevoia acestora de modernizare și dotare permanentă cu tehnologie de ultimă generație care să mențină în același timp o balanță corespunzătoare între volum de producție și capacitatea de mentenanță pe de-o parte și cost - eficiență pe de altă parte. Raportarea acestor două elemente la nivelul de protecție și detecție a platformelor terestre ca întreg sau ca și componente este vitală în proiecția de forțe și derularea proceselor de achiziție viitoare, pornind de la considerentul că pericolul din domeniul aerian reprezentat de către sistemele fără pilot este tot mai ieftin de generat, dar mai scump de combătut, iar efectele înlăturate într-o durată de timp tot mai mare ca umare a „aglomerației” beneficiarilor la porțile aceluiași producători.

Oportunitățile de testare, generate de platformele de instruire multinațională într-un mediu profesionalizat, a unor premize de planificare, de utilizare și evaluare oferă o eficiență incontestabilă pentru parteneriatul beneficiar-producător-cercetător și pot reprezenta nu doar o variantă de diminuare a timpului cerut de modernizarea tehnologică dar și o reducere a celui cerut de latura de cercetare, stimulând și promovând idei noi în ducerea războiului în dimensiunea terestră sau cu impact în cadrul acesteia.

Pornind de la lecțiile identificate în războiul RU-UKR reiese că, concentrarea puterii de luptă într-un anumit punct și moment este la fel de importantă ca și dispersia rapidă a forțelor, imediat după îndeplinirea

¹ Adversar cu un potențial de la egal la egal.

misiunii tactice, în scopul protejării și menținerii puterii de luptă. Provocarea este generată de menținerea balanței optime între concentrare și dispersare de forțe în scopul conservării puterii de luptă și îndeplinirii obiectivelor. Ca urmare, concentrarea efectelor în defavoarea concentrării forțelor se conturează ca vector de succes atâta timp cât în conflictele viitoare răspunsul adversarului se materializează în minute. Putem vorbi de un rol în creștere al ECOORD² în cadrul punctului de comandă atât în latura de planificare cât și pe palierul de evaluare al acțiunilor în dimensiunea umană, tehnologică sau structurală a adversarului.

Abundența de senzori și date, mijloace de stocare și „porți” de diseminare, toate integrate în aceeași rețea în scopul realizării și accesului la imaginea terestră recunoscută aduce deja o nouă provocare: unde, cum și de către cine se ia decizia, de unde și până unde sau cât este de mare rolul atribuit inteligenței artificiale în cadrul proceselor de stat major sau de conducere a focului. Desigur, toate acestea duc spre o analiză referitoare la cât are de câștigat procesul de luare a deciziei și cât are de pierdut, ca urmare a acestei „aglomerații” în sistemul de comandă control, în condițiile în care una din cerințele oricărui comandant al structurilor actuale din forțele terestre este de a avea o amprentă a elementului de comandă cât mai mică atât la teren cât și electromagnetică.

În dorința de accelerare a procesului de reacție și de exploatare a oportunităților oferite de spațiul de confruntare modern, organizarea pentru misiune, echiparea, ordinea de deplasare și de intrare în luptă trebuie să fie atributul liderilor de la cel mai mic nivel, oferind o descentralizare prin comanda misiunii a actului de comandă-control. În schimb, dacă în teorie acest lucru este foarte bine explicat, stăpânit și abordat, în lumea reală nu este realizat. Dorința de implicare printr-un micro management excesiv este tot mai mare, mai ales după ce pe baza lecțiilor învățate din UKR, comandantul de nivel operativ și al marilor unități tactice nu se mai deplasează în prima linie ci își primește imaginea terestră recunoscută de la senzorii aflați în toate cele cinci domenii. Greșelile de management pot să apară din erori de planificare și abordare a politicii de resurse umane promovând lideri care provin tot mai mult și mai mult din rândul celor cu experiență de nivel tactic foarte mare, dar expertiză la eşaloanele operative și strategice tot mai mică, iar dorința acestora de control duce la limitări și constrângeri pentru comandanții structurilor care pot găsi breșe în acțiunea sau inacțiunea adversarului de exploatat, însă având o inițiativă îngrădită, fereastra de oportunitate va fi exploatată în schimb de către adversar ca slăbiciune sau factorul timp o va găsi ca perimată. Greșelile de planificare nu sunt specifice doar planurilor militare ci conectate cu planurile administrative ale politicilor care modelează structurile de forțe viitoare.

Poate că una din provocările majore în domeniul forțelor terestre și care translatează comandantul-teoretician de azi în sfera artei militare, este că acesta trebuie să abordeze un concept de genul „fight tonight”. Cu alte

² Coordonatorul efectelor din cadrul punctului de comandă al unei structuri.

cuvinte, trebuie să integreze/organizeze capabilitățile pe care le deține AZI, astfel încât să producă și să obțină efectele pe care și le dorește de la tehnica de MÂINE. Generarea și repartitia corespunzătoare a structurilor pe sarcinile de executat, raportat la timp, spațiu și posibilități, în ideea de a obține eficiență maximă este elementul care poate asigura succesul în raționamentul răspunsului în timp scurt cerut de conceptul proiectat de actualul mediu de securitate din flancul estic al Alianței.

Element cheie în mobilitatea formațiunilor forțelor terestre, apărarea antiaeriană, indiferent de nivelul de dotare al structurilor din această specialitate, scoate în evidență faptul că, cu cât există mai multe capabilități de apărare AA (inclusiv capabilități C-UAV), cu atât dispersia forțelor și mijloacelor nu mai este o așa mare necesitate. Așadar atât în confruntările de azi cât și în cele viitoare, mijloacele de luptă și de protecție a forțelor împotriva pericolului din domeniul aerian se înscriu pe axa principală a cercetării, experimentării, modernizării și accelerării procesului de adaptare permanentă a platformelor terestre la specificul amenințărilor viitoare. La rândul lor forțele terestre vor exploata la maxim avantajul platformelor aeriene fără pilot și a muniției de tip loitering (drone kamikaze) într-o concepție agresivă de dominare a spațiului de confruntare și extinderii adâncimii acestuia precum și a spațiului de modelare a acțiunii militare. Versatilitatea oferită de platformele aeriene fără pilot, de la componentă ISR la mijloc de lovire kinetic sau de război electronic raportat la eficiență-cost fac din acestea un accelerator de decizie și totodată un multiplicator al capacității de luptă pentru structura care le deține.

Referindu-ne la confruntările moderne și în special la cele din ultimi 20 de ani, nu putem spune decât că, imaginea deformată generată de acestea, a ceea ce înseamnă confruntarea își arată tot mai dur și abrupt adevărata față și falsa impresie asupra fizionomiei războiului viitorului. Negarea liniarității frontului, a anvergurii forțelor desfășurate în raportul amic-inamic precum și a amplitudinii efectelor asupra terților, din punct de vedere economic și social la care se adaugă în egală măsură reacția la efectele și distrugerile colaterale ale organismelor internaționale, demonstrează cât de eronat și de mult s-a distanțat teoria militară de realitate și de posibilitățile statelor beligerante indiferent care ar fi acestea. Dimensiunea umană cu voința și motivația de a fi parte din fenomenul război alături de procedee și metode ale celui de-Al Doilea Război Mondial menținute doar în manuale pe timpul Războiului Rece, ies tot mai mult în actualitatea confruntărilor de azi, atât din Ucraina cât și din Palestina. Lupta în tranșee, lupta cu tancurile, în localitate, mascarea și inducerea în eroare nu pot fi considerate elemente de noutate ci cel mult toaletate de mijloacele și aparatura care le imprimă un ritm mai accelerat, tehnici și proceduri mai evolute tehnologic dar nicidecum forme noi de ducere a acțiunilor militare. Ca urmare, apare din nou alături de cele enumerate mai sus cercetarea prin luptă ca element nu de noutate ci de viitor și care solicită stringent o contramăsură, nu o categorie de tehnică, ci o redefinire a unor sarcini pentru unități pornind de la OPSEC și mascare până la planul de inducere în eroare și înșelare. Structuri rapide,

mobile dar cu o foarte mare putere de foc, detecție și capacitate de diseminare a datelor și informațiilor concomitent cu misiuni de angajare a unor structuri mai mari pe spații întinse, sunt în atenția de dezvoltare a structurilor terestre viitoare pe aceeași deja binecunoscută axă de adaptare la viitorul mediu de confruntare.

În plus, dacă vorbim despre managementul spațiului de luptă, într-o operație multi-domeniu cum se cere a fi una a viitorului, trebuie să depășim condiția fizică, materială și să avem în vedere și gestionarea dimensiunii electromagnetice, care foarte ușor poate avea implicații foarte serioase în dimensiunea terestră a acțiunii militare viitoare.

Care este viitorul conceptului de arme întrunite într-o confruntare viitoare?

În timp ce revoluția în afaceri militare presupune schimbări și concepte în dezvoltare în ceea ce privește precizia și nivelul de letalitate al mijloacelor de foc, realitatea din Ucraina ne arată cum totul se schimbă spre o dinamică de durată, de uzură și cu acțiuni nedecisive de ambele părți aflate în conflict.

Multitudinea de senzori face deosebit de dificilă colectarea datelor, stocarea acestora precum și transferul bazelor de date sau a datelor relevante, în rețelele de conducere pentru o decizie cât mai fundamentată. În plus, putem vorbi de un război al senzorilor și împotriva acestora. Bruiajul acestora, lovirea fiecărui sensor care poate duce la demascarea intenției sau manevrei este la fel de importantă precum formele de mascare electromagnetică ce trebuie combinate cu mascarea fizică și toate acestea împreună trebuie să contribuie și să sprijine sincronizarea focului cu manevra structurilor din teren. Aceste aspecte izvorăsc din nevoia de ducere în eroare a adversarului într-o eră în care, concentrarea de forțe în ascuns și surprinderea în acțiunea militară sunt tot mai greu de realizat. Mascarea, camuflajul și dispersia în toate mediile este una din notele cheie ale confruntării interarme în viitor.

Ca urmare, jocul de război trebuie regândit și abordat într-o concepție nouă pentru a răspunde aspectelor prezentate anterior. Jocul de război nu trebuie privit ca o previziune a unui plan, ci trebuie văzut și utilizat ca o modalitate de îmbunătățire a capabilităților pe anumite momente. Unde putem progresa, exploatăm și prioritizăm, iar unde nu beneficiem de succes, identificăm riscul și stabilim gradul de acceptanță pentru acesta.

De exemplu, în accepțiunea forțelor terestre ale Regatului Unit se conturează în ceea ce privește conceptul interarme trei perspective pentru o confruntare într-un viitor mai apropiat sau mai îndepărtat: definirea și organizarea eșalonului I astfel încât să poată duce lupta; abordarea MDO la nivel de corp de armată - considerat cel mai potrivit eșalon din punct de vedere al integrării domeniilor de referință la care se adaugă tipul, forma și amplasarea viitoarelor puncte de comandă care pot fi generate; sincronizarea focului și manevrei cu efectele obținute în toate celelalte domenii. Efortul

major rămâne totuși, în confruntarea interarme a viitorului, construirea sistemului logistic, care trebuie regândit în filozofia dispersării capabilităților în corelație cu vectorii protecție, distribuție-timp în conexiune cu manevra stocurilor și aprovizionarea. Caracterul interarme se va regăsi cel puțin atâta timp cât lovind inamicul cu un mijloc și obligându-l să reacționeze nu facem altceva decât să-l vulnerabilizăm la un alt mijloc avut în dotare. Oferind acest avantaj atât structurilor care se apără cât și celor aflate în acțiuni ofensive nu facem altceva decât să menținem și în viitor caracterul interarme al structurilor din forțele terestre. Una din lecțiile care au fost identificate pe baza conflictului din Ucraina este că într-adevăr mulțimea forțelor contează, iar conceptul occidental care subliniază că prima luptă poate produce rezultate bune este valabil doar dacă inițial nu se eșuează, ajungându-se la un război de uzură deoarece, atunci este nevoie de abilitatea de sprijin ulterior, prin campanii subsecvente. De asemenea, dacă viteza de refacere și de regenerare a forțelor este scăzută sau reziliența socială este mai scăzută decât a forțelor care o protejează riscul de eșec este și mai mare.

Integrarea multidomeniu - deschide noi provocări?

Gestionarea integrării conceptului „multidomeniu” într-un mod cât mai eficient, se poate descrie ca și cheie a succesului într-o confruntare viitoare cu un adversar egal sau relativ egal. În primul rând, SUA urmată îndeaproape de Marea Britanie și de alte state aliate, au trecut la o revizuire fundamentală a doctrinei operaționale în scopul implementării familiei de concepte MDO (operații multi-domeniu), conectarea senzorilor specifici tuturor domeniilor, în comanda controlul întrunit a tuturor domeniilor (Joint All Domain Comand & Control - JADO), operațiile întrinite ale tuturor domeniilor-JADO. În schimb, transpunerea acestor concepte teoretice în realitate este marea dilemă ce-și caută rezolvarea și nu răspunsul care mereu vine doar din latura teoretică a sistemului militar. Definierea, înțelegerea lor corectă și operaționalizarea acestora este elementul cheie al următorilor ani. Aceste concepte inter-departamentale și inter-categorii de forțe și domenii duc la o convergență a vitezei și dimensiunii efectelor specifice tuturor acestora, care pot epuiza capabilitățile adversarului chiar și al unuia egal sau relativ egal și asigură în același timp succesul forțelor proprii sau aliate.

Ca urmare, se pune întrebarea din perspectiva forțelor terestre, în acest război al *rețelelor de rețele*, nu ce pot face celelalte domenii pentru succesul îndeplinirii misiunilor sau îndeplinirii sarcinilor specifice domeniului terestru ci ceea ce poate face structura terestră pentru celelalte domenii, în folosul acestora. Pornind de la analiza ciocnirilor din zona Donbass și bătăliei pentru Kiev din 2022, forțele terestre rămân elementul central în jurul cărora se coagulează criteriile de succes sau nu ale unei operații în viitor, iar sprijinul venit din celelalte domenii, converg spre linia de puncte decisive ale planului ce trebuie afectată în scopul atingerii obiectivului ce cu siguranță poate fi identificat sau se materializează terestru sau prin prezență terestră. Deci, răspunsul la întrebarea de mai sus, transpus

în realitate certifică rolul forțelor terestre întearme în viitorul conflict și în noua abordare multi-domeniu.

Limbajul comun în ceea ce privește bazele de date, modul de etichetare și fluxul de utilizare al acestora, indiferent de domeniul de apartenență, dar cu valențe multi-domeniu de exploatare cere stringente standarde la nivelul Alianței pentru ca acestea să poată fi exploatate și înțelese corespunzător. O soluție viabilă poate fi implicarea mai mult a sectorul privat și a specialiștilor civili din diferite domenii conexe pe timpul exercițiilor, printr-o mai mare deschidere a sectorului privat la cerințele și nevoile structurilor militare în scopul identificării mai rapide a nevoilor de modernizare sau update a tehnologiei existente.

Accelerarea integrării tehnologiilor de ultimă generație.

Elementul central al foii de parcurs pentru Forțele Terestre este implementarea celor mai relevante tehnologii de ultimă generație. La fel de important ca stabilirea unor așteptări cât mai realiste de la aceste tehnologii, este înțelegerea adevăratului potențial al acestora în sprijinul forțelor terestre cât și a uneia în amplificarea sau sprijinul celeilalte. Ideea centrală este că se caută o dominație electromagnetică și o viteză de decizie cât mai mare și cât mai bine fundamentată, însă rămânem blocați în concepte vechi legate de secretizare și criptare. Exemplul cel mai concludent a avut la bază teoria de a nu ne mai considera așa de speciali, cu predilecție la nivel tactic și operativ. Cel mai bun exemplu vine din Formula 1 unde sunt în joc sume uriașe de bani și se vorbește de un spionaj tehnologic foarte rafinat și agresiv și cu toate acestea cea mai bună modalitate de mascare a convorbirilor și mesajelor se face pe tehnologia mobilă comercială, doar baza de date trebuie criptată. Fondurile alocate în momentul de față în acest sens în rețelele mobile și statice ar putea avea altă destinație.

Pentru definirea modului de organizare, dotare, întrebuințare și refacere a forțelor terestre într-un război al viitorului, se poate trece în perioada următoare la înființarea unei structuri sau la redefinirea structurilor de cercetare prin translatarea din sfera doar tehnologică și în cea conceptuală, care să fundamenteze, simuleze, experimenteze și integreze aspectele ce pot conduce spre succesul îndeplinirii misiunilor în domeniul terestru.

Importanța binomului producător beneficiar este adusă în prim plan de faptul că aproape 40% din personalul, britanic de exemplu, din Afganistan a aparținut contractorilor sau producătorilor, ceea ce a constituit un plus pentru reducerea lanțului de aprovizionare, a timpului de identificare a nevoilor operaționale prin prezența permanentă a elementelor de cercetare și experimentare în mijlocul forțelor, aspect care trebuie continuat și în actualitate, precum și în perioada următoare. În felul acesta, producătorii pot reduce la maxim „presupunerile de pe linia frontului” păstrând contactul cu realitatea și nevoile sectorului de apărare. În plus, prin acest mod de abordare se poate spune că se aduce expertiza în locul unde este nevoie de ea, adică la contactul cu realitatea. Pentru perioadele actuale, producătorii

pot nominaliza elemente de cercetare științifică și experimentare care să fie în mijlocul conflictului, dar dispăre amprenta națională și de suveranitate. Cel mai preferabil ar fi ca expertiza câștigată ca militar activ să fie valorificată de către sectorul privat și ulterior ca „rezervist cu obligații” înapoi în mediul militar pentru o altă perioadă de timp pentru a experimenta cerințele anterioare ale sistemului militar, o așa zisă carieră în zig-zag. Legat de acest aspect, o notă distinctă duce la modificarea și redefinirea sarcinilor rezervei armatei.

În scopul accelerării ritmului de echipare și dotare a structurilor militare ale viitorului, partea privată a sectorului de apărare de la nivel european are în atenție integrarea sistemelor de producție și cercetare în sistemul de utilizare, cu alte cuvinte, un sistem de sisteme în care beneficiarul să spună doar ceea ce are nevoie iar partea de cercetare să vină cu soluția iar partea de producție să o pună în aplicare, în acest mod se consideră că poate fi realizat cel mai ușor procesul tehnologic adaptat la nevoi, dar și ancorat în realitate. În acest mod își găsesc soluții și termenele de livrare mai scurte și evitarea birocrăției excesive.

În concluzie, ne va lua mult să trecem de la tipul de război dus în Afganistan contra insurgenților, la războiul clasic specific celui din Ucraina. Fiecare stat aliat prin exercițiile pe care le desfășoară și scenariile elaborate pentru acestea trebuie să experimenteze, nivelul de adaptabilitate al structurilor pe lanțul de comandă de jos (echipaj) în sus, la fel cum s-a întâmplat în cazul Rusiei și Ucrainei, deopotrivă.

Într-un viitor conflict un rol important îl vor avea toate elementele de putere ale unui stat, nu doar cel militar, iar gradul de reziliență al societății civile este egal cu gradul de refacere al elementelor luptătoare indiferent de domeniul de manifestare, dar cu predilecție în domeniul terestru. În plus, faptul că o armată a viitorului este atât de puternică pe cât este de puternică industria de apărare din spatele ei, indică nevoia indubitabilă de realizare a unei legături puternice între producătorul și beneficiarul de tehnologie.

Dezbaterile la nivel de staff talks cu structura similare din cadrul NATO, a celor discutate în cadrul fiecărei manifestări științifice și identificate pe timpul exercițiilor comune și identificarea celor mai optime modalități de transpunere în realitate a conceptelor apărute sau de implementare a celor exersate deja de diverși parteneri sau aliați, în scopul menținerii unui nivel de interoperabilitate adecvat sunt puncte decisive pentru succesul acțiunilor militare viitoare. Elementul central al actului administrativ de comandă actual se bazează pe scăderea birocrăției la nivelul achizițiilor deoarece cea mai mare provocare a liderilor militari de azi este investiția și probabil, a celor de mâine să știe cum să folosească cel mai bine ceea ce se achiziționează astăzi.

Cu alte cuvinte arta de a trage viitorul în prezent a comandanților structurilor terestre de azi este unul din puținele elemente cheie pe care aceștia le au azi la dispoziția lor.